

भारतवासिनः । गृहे गृहे सुरां पीत्वा वर्षभ्रष्टा भवन्ति हि । उत्पत्तिस्तन्त्रे ६४ पटले । “दीव्यवीरमयो भावः कबौ नास्ति कदाचन । केवलं पशुभावेन मन्त्रसिद्धिर्भवेत्तृणाम्” महाविनीयतन्त्रम् । “न दद्याद् ब्राह्मणो मद्यां महादेव्ये कथञ्चन । वामकामो ब्राह्मणो हि मद्यां मांसं न भक्षयेत्” तन्त्रम् । भैरवतन्त्रे “नारिकेलोदकं कांक्षे ताम्ने गव्यं तथा मधु । राजन्यवैश्ययोर्दयं न द्विजस्य कदाचन । एवं प्रदानमात्रेण हीनायु-ब्राह्मणो भवेत्” । कबौ मद्यापानादिनिषेधो यथा याज्ञवल्क्यदीपकविकायां ज्ञप्तिः । “नरात्मभेधो मद्याच्च कबौ वक्ष्यां द्विजातिभिः” निषेधविषयं स्पष्टयति चयना “मद्यमदेयममेयमनिर्याज्यम्” । अति-र्याज्यमस्त्रीकार्यमिति कल्पतरुः । काविकापुः । “स-गात्रधिरं दत्त्वा आत्महत्यामवाप्नुयात् । मद्यां दत्त्वा ब्राह्मणस्य ब्राह्मण्यादेव हीयते” । इति : “ताम्ने चेलुरसो मद्यां पयसा यवचूर्णकम् । गव्यञ्च ताम्नागव्यं मद्यातुल्यं दत्तं विना” । अतो मद्यापतिनिषिद्धानमपि न युक्तम् तितं रघु० । मद्या-तुल्यं यथा “नारिकेलोदकं कांक्षे ताम्नामात्रे रितं मधु । गव्यञ्च ताम्नागव्यं मद्यातुल्यं दत्तं विना” कर्मवीरनम् ।

मद्यकीट पु० मद्यजातः कीटः । सुराजाते जीटभेदे हेम० । मद्यह्रम पु० मद्यहेतुह्रमः शांत० । नाउडके राजनि० । मद्यप त्रि० मद्यां पिबति पा०क । मद्यापायिनि २दानवभेदे पु० हरिवं २४० अ० ।

मद्यपङ्क पु० मद्यस्य पङ्क इव । सुराकलके (मेयोवा) हेम० । मद्यापाशन न० मद्यापेरयते अय-कर्मणि ल्युट् । मद्या-पानरोचके अयर्दगे भक्ष्ये (चाटनी) हेम० ।

मद्यपीत त्रि० पीतं मद्यां येन आहिं परनि० । तरापान-कर्त्तरि णिवां डोप् ।

मद्यपुष्पा स्त्री मद्यां मदसाधनं पुष्पं यस्याः शांत० । धातक्यां (धारफुड) राजनि० । [जाते हेमच० ।

मद्यवीज न० इत० । क्लिषादौ (वाखर) मद्यकारणे पदार्थ-मद्यवासिनी स्त्री मद्यस्यैव वाशो गन्धो विद्यते बाहुल्ये नास्तीति । धातकीडके (धारफुड) राजनि० ।

मद्यसन्धान न० मद्यस्य मद्योत्पादनार्थं सन्धानम् अभिषवः । मद्यात्पादनव्यापारे हेमच० । [राजनि०

मद्यामोद पु० मद्यस्यैव आमोदः गन्धो । यज्ञसङ्घो

मद्र पु० मद-रक् । “विराटपाण्डवोर्मध्ये पूर्वदणकमेव च । मद्रदेशः समाख्यातः” इत्युक्ते १देशे २हर्षे ३मङ्गले च । इ०अ० १४अ० ।

मधु न मन-उ नस्य धः । १मद्ये “गर्जं गर्जं क्षयं मूढ । मधु यावत् पिबाम्यहम्” देवीमा० २चौद्रे “मधु वाता कृतायते” इति मधुसूक्तम् । ३पुष्पांसे यन्दर० । “मधु द्विरेफः कुसुमैकपाले” कुमारः । ४जले च विद्यः ५मधुररसे च । “मधुररति सिन्धवः” इति मधुसूक्तम् । ६मधुरे त्रि० ७विष्णु कर्ममजजाते दैत्यभेदे पु० । “विष्णु कर्ममजोद्भूता-वसुरौ मधुकैटभाविनि” देवीमा० कुम्भीनस्याभर्त्तरि ऋदेत्य-भेदे पु० एवम् ८वचनर्त्तो १०चेत्तेमाधि (मौष) ११इक्षभेदे च मेदि० । १२अथोकडके हेम० । १३यटिमधौ पु० यन्दर० १४पाणिनां शुभाशुभकर्मणि न० विष्णुसंभा० । १५लोचन्यां स्त्री अमरः । १६वन्दिभेदे १७खगभेदे च पु० विद्यः ।

मधुकण्ठ पु० स्त्री० मधुः मधुरः कण्ठोऽस्य । कौत्तिके त्रिका० । स्त्रियां ङीष् ।

मधुकर पु० स्त्री० मूनि करोति सखित्वं निष्पादयति क्व अच् । १भनरे च २तद्योमिति स्त्री ङीष् । ३कामिजने धुःणिः ४भृशराजे च पु० रत्नमा० मधुभृशद्वयोऽपि अमरे । मधुकर्कटी स्त्री मधुः मधुरा कर्कटी । १जम्बीरभेदे २मिट-खजूरिकायाश्च राजनि० स्त्रार्थे क्व डङ्कः टाप् । मधु-कर्कटिका मीजपूरे । [च मेदि० ।

मधुका स्त्री सखित्वं इवार्थं कर्तु । १यटिमधौ, २सधुपण्डितश्च मधुकीष पु० मध्वर्थं कृतः कोषः । (मौचाक) मज्जिकाकते कोषाकारे पदार्थे यन्दर० । [क तत्त्वैव ।

मधुक्षीर पु० मधु मधुरं क्षीरमस्य । खजूरडके । स्त्रार्थे मधुखजूरी स्त्री मधुर्मधुरा खजूरी । अतिमिट-खजूरीभेदे राजनि० ।

मधुच्छदा स्त्री मधुमधुरः क्षुद्रोऽस्याः । मधुरगिष्ठावास भावः । मधुज न० मधुनो जायते जन ड । १सिक्थके (मौष) राजनि० । मधुत्वमेदोजातायां २भूमौ स्त्री यन्दर० ।

मधुजम्बीर पु० मधुमधुरः जम्बीरः । अतिमिटजम्बीरे । (कामासेव) राजनि० ।

मधुजित् पु० मधुमधुरभेदे जितवान् जि मूते क्तिप् । विष्णो यन्दरत्ना० मधुमत्, मधुरिपुमभ्यतयोऽप्यत्र ।

मधुहृण न० कर्म० इक्षौ त्रिका० पुंस्त्वं राजनि० ।

मधुत्वय न० मधूनां मधुराणाम् त्वयम् । मधुवृत्तितानां, त्वये राजनि० । मधुत्विकमयत्वं न० ।